

kontsumoBIDE

KONTSUMOKO
EUSKAL INSTITUTUA
INSTITUTO VASCO
DE CONSUMO

TAILERRAREN INFORMAZIO GIDA

ARLOA: IRAUNKORTASUNA

TAILERRA: ELIKADURA ETA BALIABIDE NATURALAK

Vitoria-Gasteiz

Adriano VI, 20-1º. 01008

Telf: 945 01 66 00

Fax: 945 01 66 01

Email: formacion-
araba@kontsumobide.eus

Bilbao

Nicolas Alcorta, 2. 48003

Telf: 94 403 22 20

Fax: 94 403 22 21

Email: formacion-
bizkaia@kontsumobide.eus

Donostia / San Sebastián

Zarategi ibilbidea 82-84 Atz. 20015

Telf: 943 02 25 90

Fax: 943 02 25 92

Email: formacion-
gipuzkoa@kontsumobide.eus

1. Helburua

Elikagai batek produzitzen denetik kontsumitzen den arte zer ibilbide egiten duen jakitea, horrek guztiak osasunean, ingurumenean, ekonomian eta gizartean dituen inplikazioak kontuan hartuta.

2. Edukiak

1. Kontsumo-katearen eragileak

- 1.- Garraioa
- 2- Publizitatea
- 3- Handizkaria
- 4- Txikizkaria
- 5- Lehengaia + laneskua
- 6- Ontzia
- 7- Zergak

2. Merkataritza konbentzionalaren alternatibak

- 1- Tokiko produktuak
- 2- Sasoiko produktuak
- 3- Nekazaritza eta abeltzaintza ekologikoak
- 4- Bidezko merkataritza

3. Erosketak egiteko irizpideak

1- Gogoetan oinarritutako erosketa-irizpideak

- Prezioa
- Kantitate garbia
- Iraungitze-data
- Nutrizio-etiketak

2- Grinak eragindako erosketa-irizpideak

- Sustapenak
- Opariak
- Eskaintzak

4. Ontziratutako elikagaien nahitaezko etiketak

- 1- Produktuaren izena
  - 2- Fabrikazio-lotea
  - 3- Erabiltzeko eta kontserbatzeko argibideak
  - 4- Gutxieneko iraupen-data edo iraungitze-data
  - 5- Kantitate garbia
  - 6- Enpresa erantzulea
  - 7- Osagaien zerrenda
  - 8- Gehigarriak
5. Nutrizio-etiketak
- 1- Energia-balioa
  - 2- Proteinak
  - 3- Karbono-hidratoak
  - 4- Gantzak
  - 5- Azukreak
  - 6- Gantz-azido saturatuak
  - 7- Zuntza
  - 8- Sodioa
6. Elikagaien gurpila
- 1- Elikagai taldeak
  - 2- Funtsezko mantenugaiak
  - 3- Funtzioak
7. Elikagaien piramidea
- 1- Elikagai talde bakoitzetik gomendatutako anoak
  - 2- Elikagaien produkzio iraunkorra
8. Elikadura-segurtasuna
- 1- Elikagaiak erostea
    - Establezimenduaren aukeraketa
    - Kontserbazio-metodoa
    - Etiketa
    - Iraungitze-data
    - Garraioa
  - 2- Etxean biltegitratzea

- Izozkailuaren tenperatura
- Hozkailuaren tenperatura
- Kontsumo-denborak

3- Sukaldea garbitzea

- Tresnak
- Baxera
- Zaborrak
- Ebakitzeko taula
- Sukaldeko zapiak
- Detergenteak

4- Kozinatu aurretik

- Elikagai izoztuak
- Elikagai gordinak

5- Kozinatzea

- Eskuak garbitzea
- Kutsadura gurutzatua
- Elikagai gordinak eta kozinatuak bereiztea

6- Janari-soberakinak

- Soberakinak saihestea
- Janaria berriz berotzekotan, guztiz eta behin bakarrik berotzea
- 2 egun igaro aurretik kontsumitzea
- Hoztuta edo izoztuta kontserbatzea

7- Norberaren higiena

- Eskuak garbitzea
- Ilea garbi eta bilduta izatea
- Bitxiak saihestea
- Arropa argia eta garbia erabiltzea
- Infekzioen kasuan, kontu handienarekin ibiltzea

3. Ariketak

3.1. Tailerrari dagokionez

Taldeak hainbat jarduera egingo ditu tailerraren barruan.

ARIKETA 1: BELGIKARREN PLATERA

Produktuen kontsumo-katean esku hartzen duten eragileei eta bakoitzak duen garrantziari buruzko gogoeta egitean datzan talde-dinamika.

ARIKETA 2: ALTERNATIBAK

Merkataritza konbentzionalaren alternatiba batzuk aurkeztea.

ARIKETA 3: EGINGO AL DITUGU EROSKETAK?

Erosteke erabakietan agertzen diren irizpideak aztertzeke dinamika.

ARIKETA 4: ETIKETA INTERPRETATZEA

Ontziratutako elikagaien nahitaezko etiketa eta nutrizio-etiketa aztertzea.

ARIKETA 5: EROSKETAK DIETA OREKATUAREN IRIZPIDEARI JARRAIKI AZTERTZEA

“Elikagaien gurpila” azaltzea.

ARIKETA 6: KANTITATEA GARRANTZITSUA AL DA?

Pertsona osasuntsu batentzat gomendatzen diren elikagai talde bakoitzeko anoak azaltzea, eta elikagaien produkzio iraunkorrarekin lotzea.

ARIKETA 7: DIETA OREKATUA + SEGURTASUNEZ KOZINATUTAKO ELIKAGAIK = PERTSONA OSASUNTSUA

Elikadura-segurtasunerako oinarritzko irizpideak.

4. Gaitasunekiko lotura

4.1. Bigarren Hezkuntza, Batxilergoa, OLH eta eskola-jatorria duten taldeak

Hitzez, hitzik gabe eta modu digitalean komunikatzeko konpetentzia	Ikasten eta pentsatzen ikasteko konpetentzia	Elkarbizitzarako konpetentzia	Ekimenerako eta ekiteko espiriturako konpetentzia
✓	✓		✓

Izaten ikasteko konpetentzia	Hizkuntza- eta literatura-komunikaziorako konpetentzia	Matematikarako konpetentzia	Zientziarako konpetentzia
	✓	✓	✓

Teknologiarako konpetentzia	Gizarterako eta herritartasunerako konpetentzia	Arterako konpetentzia	Konpetentzia motorra
	✓		

4.2. Beste talde batzuk

Ama-hizkuntzan komunikatzeko gaitasuna	Atzerriko hizkuntzetan komunikatzeko gaitasuna	Matematika-gaitasuna eta oinarrizko gaitasunak zientzia eta teknologiaren alorrean	Gaitasun digitala
✓		✓	

Ikasten ikasteko gaitasuna	Gaitasun soziala eta zibikoa	Ekimenaren zentzua eta enpresa-espirtua	Kultura-arloko kontzientzia eta adierazpena
✓	✓		✓

5. Baliabideak

Informazio-gidak

- ALIMENTACIÓN Y CONSUMO. Aragoiko Gobernuko Osasun, Kontsumo eta Gizarte Zerbitzuen Saila.
- FUNDAMENTOS TEÓRICO-PRÁCTICOS DE NUTRICIÓN Y DIETÉTICA. Alfredo Martinez, J. (1998). Eunate argitaletxea.
- ALIMENTACIÓN Y DIETOTERAPIA. Cervera, P.Clapes, J. Rigolfas, R. (2004). Mc Graw Hill Interamericana de Editores.
- LA DIETA EN 200 PREGUNTAS. Fiévet-Izard, M. (2001). De Vecchi.
- ALIMENTACIÓN, NUTRICIÓN Y DIETÉTICA. VV.AA (2008). CEP argitaletxea.
- KONTSUMO ARDURATSUAREN GIDA 2009. Eusko Jaurlaritzaren Osasun eta Kontsumo Saila.
- “ZELIAKOA NAIZ 2009” LIBURUXKA. Eusko Jaurlaritzaren Kontsumo eta Industria Segurtasuneko Zuzendaritza.
- http://www.kontsumobide.euskadi.eus/y10-kbdocs02/es/contenidos/informacion/kb_pubs_folletos/es_folletos/folletos.html#soyunapersona
- ELIKADURA OSASUNGARRIAREN GIDA PRAKTIKOA. Vitoria-Gasteizko Udalaren Osasun Publikoko Saila.
<http://www.vitoria-gasteiz.org/wb021/http/contenidosEstaticos/adjuntos/4664.pdf>
- ELIKADURA OSASUNGARRIAREN GIDA. Erkidegoko Nutrizioko Sozietate Espainola.
www.nutricioncomunitaria.org

- KONTSUMITZAILEAREN GIDAK. Kontsumitzaileen eta Erabiltzaileen Konfederazioa.
http://www.cec.europa.eu/publicaciones/falsos_mitos.pdf
- KONTSUMITZAILE ETA ERABILTZAILEAREN GIDA. Eusko Jaurlaritza. Kontsumo eta Industria Segurtasuneko Zuzendaritza. 2007.
- Kontsumo arduratsuaren gida. Industria, Merkataritza eta Turismo Saila. 2009
- www.kontsumobide.eus webgunetik deskarga daitezkeen liburuxkak (Ikus Dokumentazio-zentroa - Liburuxkak):
  - Erosten eta ez erosten ikastea (2004).
  - Erosketa finantzatuak (2005).
  - Oinarrizko kontsumo argibideak (2011).

Material didaktikoak

- KONTSUMITZAILEAREN HEZKUNTZARAKO 133 TAILER. Eusko Jaurlaritzaren Kontsumo Zuzendaritza. 2004.
- KARPETA DIETA 2003. Eusko Jaurlaritzaren Osasun eta Kontsumo Saila.
- 100 TALLERES DE EDUCACIÓN EN CONSUMO EN LA ESCUELA Eusko Jaurlaritzaren Osasun eta Kontsumo Saila.
- “5 AL DÍA” ELKARTEA. Piramideari buruzko askotariko jokoak.
http://www.5aldia.es/es/joc_families.php
- IKUSTEN DUDAN GUZTIA EROSTEN AL DUT? Erosteke irizpideei buruzko elkartean *maleta*.
- EROSTEKO IRIZPIDEAK ETA SALTZEKO TEKNIKAK Lineako material didaktikoa erosteke irizpideen inguruan.
- ELIKADURA SEGURTASUNARI BURUZ MITOEN ETA ERREALITATEEN GIDA. (Elikadura Segurtasunerako Partzuergoa: FIAB, CEACCU, UCE, UNAE). 2001
- ETXEKO ELIKADURA SEGURTASUNAREN GIDA. Industria, Merkataritza eta Turismo Saila Kontsumitzaileen Zentro Europarra (Eusko Jaurlaritza).

- ELIKADURA SEGURTASUNA DERRIGORREZKO BIGARREN HEZKUNTZAN. Elikadura-segurtasunaren Espainiako Agentzia. Osasun eta Kontsumo Ministerioa.
- ELIKADURA OSASUNGARRIAREN GIDA. Erkidegoko Nutrizioko Sozietate Espainola (SENC). 2004.
- GLUTENIK GABEKO MENUAK LANTZEKO GIDA. Hezkuntza, Unibertsitate eta Ikerketa Saila. 2004.
- ELIKADURA ETA KONTSUMO TAILERRA. Osasun, Kontsumo eta Gizarte Zerbitzuen Saila. Aragoiko Gobernua. Melero García, Joaquina.

Web-orriak

- KONTSUMOBIDE KONTSUMOKO EUSKAL INSTITUTUAREN WEBGUNEA
www.kontsumobide.eus
- JATORRI DEITURAK
http://www.consumaseguridad.com/web/es/normativa_legal/2001/04/12/27.php
- NUTRIZIO-ETIKETAK
<http://www.ocu.org/etiquetado/>
- EUSKAL HERRIKO UNIBERTSITATEA. BIOMOLEKULEI BURUZKO IKASTAROA
<http://www.ehu.es/biomoleculas/hc/sugar4.htm>
- KONTSUMITZAILEAREN INFORMAZIORAKO PARTZUERGOA. ELIKADURA SEGURTASUNEKO KANPAINA
http://www.federacionunae.com/DBData/InformesFicheros/10_fi_claves.pdf
- DIETETIKAREN ETA ELIKADURA ZIENTZIEN SOZIJETATE ESPAINOLA
www.nutrición.org
- ELIKADURA SEGURTASUNEKO ETA NUTRIZIOKO AGENTZIA ESPAINOLA
www.aesan.msc.es
- ASTURIASKO PRINTZERRIKO HEZKUNTZA ETA ZIENTZIEN KONTSEILARITZA. IRAKASLEEN ETA BALIABIDEEN ZENTROA: “EL RECONOCIMIENTO DE LAS

BIOMOLÉCULAS”

http://web.educastur.princast.es/cpr/nalon_caudal/downloads/elreconocimientodelasbiomoleculascuaderno2.doc

- KONTSUMOBIDE - Kontsumoko Euskal Institutua
<http://www.kontsumobide.eus>
- KONTSUMOAREN INSTITUTU NAZIONALA
<http://www.consumo-inc.es>
- BIZIMODU IRAUNKORRA ULERTU ETA KOMUNIKATZEKO SAREA
<http://www.youthxchange.net>
- BIDEZKO MERKATARITZAREN ESTATUKO KOORDINAKUNDEA
<http://www.comerciojusto.org>
- LINEAKO KONTSUMORAKO HEZKUNTZA. “DOLCETA” PROIEKTUA, EUROPAR BATZORDEAREN OSASUN ETA KONTSUMO ZUZENDARITZA NAGUSIAK FINANTZATUA
<http://www.dolceta.eu>
- EUSKAL GAZTEENTZAKO ATARI TEMATIKOA. EKOLOGIA ETA INGURUNEA ATALEAN EROSKETA ARDURATSUAREN INGURUKO INFORMAZIOA AURKI DEZAKEGU
<http://www.gazteukera.euskadi.net>
- KONTSUMOPOLIS IZENEN LEHIAKETAREN WEBGUNEA.
<http://www.consumopolis.es/fichasniv2.aspx?idioma=cas&b=C>
- BIDEZKO MERKATARITZAREKIN LOTUTAKO WEBGUNEEN DIREKTORIOA.
<http://www.cuervoblanco.com/comercio.html>
- INTERMON OXFAM ERAKUNDEAREN WEBGUNEA BIDEZKO MERKATARITZARI BURUZ.
<http://www.intermonoxfam.org/page.asp?id=277>
- ESPAINIAKO BIDEZKO MERKATARITZAREN HISTORIA.
<http://www.eurosur.org/EFTA/2000/comercio.html#5>
- BIDEZKO MERKATARITZA PRODUKZIO-JARDUERAREN ARABERA.
<http://www.eurosur.org/EFTA/sumario.htm>

- http://www.setem.org/madrid/comercio_justo.htm
- BIDEZKO MERKATARITZAKO ERAKUNDEEN ETA DENDEN DIREKTORIOA
http://revista.consumer.es/web/es/20031201/actualidad/informe1/67234_3.php
- 3. AUKERA BIDEZKO MERKATARITZAREN ANTOLAMENDUA.
Bidezko merkataritzako zigiluari buruz:
www.alternativa3.com/
- “EL MUNDO” EGUNKARIAREN ARTIKULUA BERME-ZIGILUARI BURUZ.
<http://elmundo.es/elmundo/2005/08/11/solidaridad/1123768126.html>
- KONTSUMO IRAUNKOR BATERAKO HEZKUNTZA GIDALIBURUA
http://www.ecodes.org/documentos/archivo/YXC_red.pdf
- ELIKA FUNDAZIO PUBLIKOA. INGURUMEN, LURRALDE ANTOLAMENDU, NEKAZARITZA ETA ARRANTZA SAILA. EUSKO JAURLARITZA
www.elika.net
- OSANET. Eusko Jaurlaritzaren Osasun Saila.
www.osanet.net
- ELIKADURA SEGURTASUNAREN ESPAINIAKO AGENTZIA
www.aesan.msc.es
- KONTSUMOAREN INSTITUTU NAZIONALA
www.consumo-inc.es
- LINEAKO KONTSUMORAKO HEZKUNTZA. EUROPAR BATZORDEAREN OSASUN ETA KONTSUMO ZUZENDARITZA NAGUSIAK FINANTZATUTAKO PROIEKTUA
www.dolceta.eu/espana/Mod3/-En-caso-de-intoxicacion-.html

Helbide interesgarriak

Kontsumobide-ren kontsumoaren alorreko prestakuntza eta informazio zentroak

Vitoria-Gasteiz

Adriano VI, 20-1º. 01008

Telf: 945 01 66 00

Fax: 945 01 66 01

Email: formacion-araba@kontsumobide.eus

Bilbao

Nicolas Alcorta, 2. 48003

Telf: 94 403 22 20

Fax: 94 403 22 21

Email: formacion-bizkaia@kontsumobide.eus

Donostia / San Sebastián

Zarategi ibilbidea 82-84 Atz. 20015

Telf: 943 02 25 90

Fax: 943 02 25 92

Email: formacion-gipuzkoa@kontsumobide.eus